

Käytäntösuuntautuva johtamis- ja organisaatiotutkimus – erityisesti sotilassosiologisesti

Sotatieteiden päivät 2018/Sotilassosiologian ryhmä

Tapio Koivisto
FT, dosentti
Tmi Systemics

Henkilöhistoriallisia kiinnekohtia

- Toimintasuuntautuvaa johtamis-, organisaatio- ja innovaatiotutkimusta yrityksissä ja organisaatioissa 1990-luvun alusta (TaY, VTT)
- Tulos: Käytäntösuuntautuvan tutkimuksen lähestymistapa (KTL)
 - Kontribuoi (1) käytännön toimintaan ja päätöksentekoon &
 - Kontribuoi (2) tieteelliseen keskusteluun
 - Kysymys on *soveltavan* tutkimuksen lähestymistavasta
 - Kysymys on sosiologis-*poikkitieteellisestä* (systemisestä) lähestymistavasta
- Henkilökohtainen missio: tehdä tunnetuksi lähestymistapaa sotilassosiologian alueella:
 - Opinnäytteiden mentorointi
 - Osallistuminen kokeileviin/eksploratiivisiin hankkeisiin
 - Julkaisun tekeminen KTL:stä

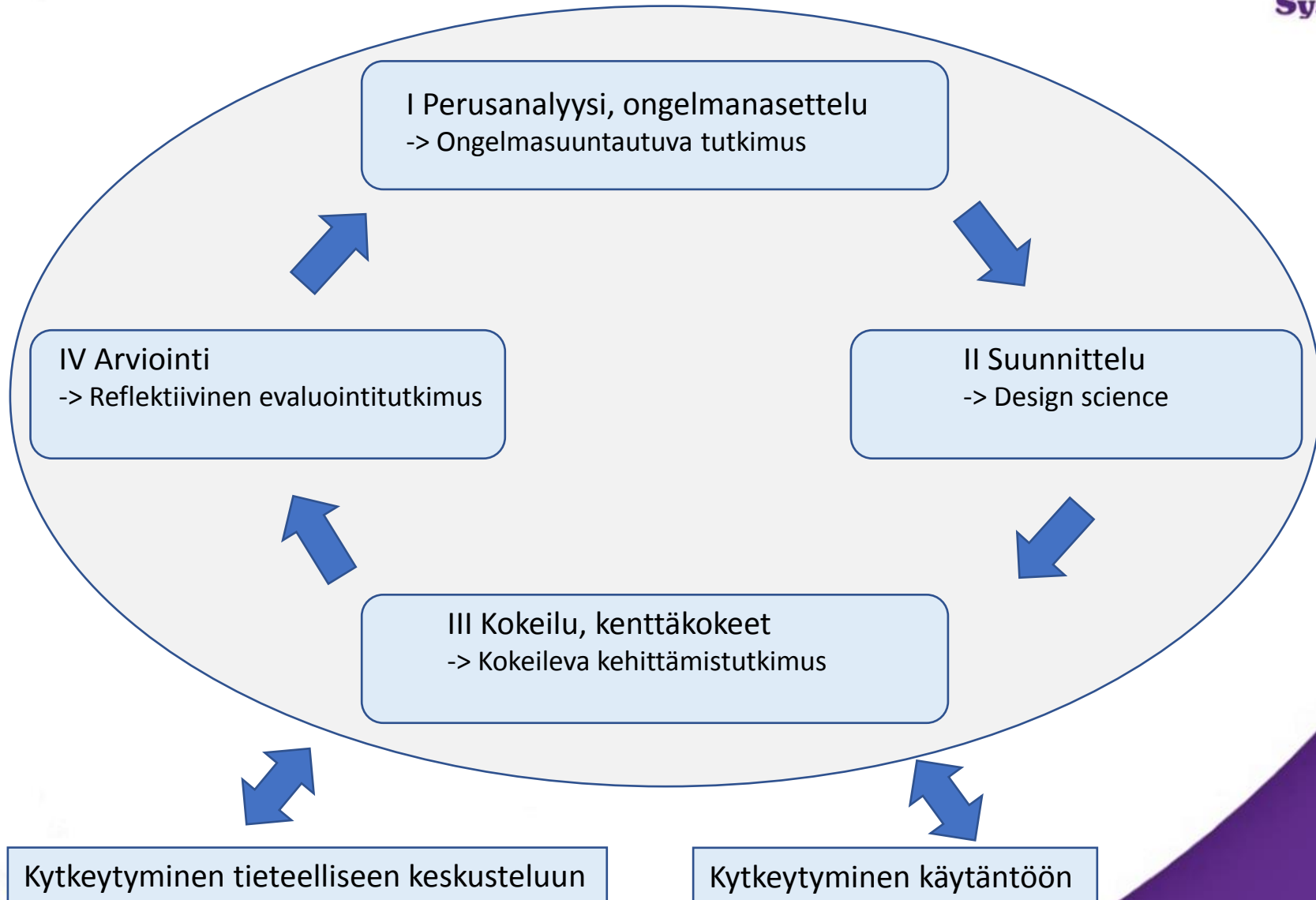
Sotilassosiologisia ja sotatieteellisiä kiinnekohtia

- Sotilassosiologinen tutkimus nyt (ks. Olli Harinen 2011) ja tulevaisuudessa
 - Entistä suurempi huomio *toimintaan ja toimintakäytäntöihin*
 - Vrt. Knut Pipping: komppanian ”mikrokäytännöt”; Toisaalta Pippingillä päähuomio komppanian sisäisissä suhteissa
 - Kysymys toimintakäytäntöjen kehittämisestä muuttuvassa, monimutkaisessa ja epävarmassa toimintaympäristössä (kompleksisuusteoreettisen näkökulman merkitys)
- Kuronen, Huhtinen & Virtaharju (2017):
 - Opinnäytteiden (MPKK) kysymyksenasettelut eivät ole riittävän soveltavia
 - Tarvitaan enemmän eksploratiivista, uutta tietoa tuottavaa tutkimusta
- Maavoimien uudistettu taistelutapa: hajautetut järjestelmät
 - tilannekuvan muodostaminen, tilanteeseen vaikuttaminen, johtamisyhteyksien ylläpitäminen jne.
- Toimintaympäristön monimutkaistuminen, epävarmuudet

Käytäntösuuntautuvan tutkimuksen lähestymistapa

- Fokus monimutkaisissa toimintaan, johtamiseen ja organisointiin liittyvissä ongelmissa jatkuvasti muuttuvassa, epävarmassa ja epäselvässä toimintaympäristössä
 - Tavoitteena on lisätä tietoisuutta vaihtoehtoisista ratkaisumahdollisuuksista (kysymys ei ole ”yhden ainoan oikean ratkaisun” lähestymistavasta)
- Ongelma- JA ratkaisukeskeinen (tulevaisuuteen suuntautuva) lähestymistapa
 - Ongelmien ja ratkaisujen kehämäinen yhteys
 - Toimivien ratkaisujen kehittäminen edellyttää riittävää tietoisuutta ongelman luonteesta
 - Ongelman/ongelmien identifiointi, asettaminen ja muotoilu on tärkeää
 - Toisaalta: ongelma saatetaan tunnistaa vasta kun ratkaisu on kehitetty (= toimintaan ja tiedostamiseen liittyvä paradoksi)
- Tutkimuksen painopiste ”miten”-kysymyksissä
 - Mitä, miksi, *miten*?
 - Miten tietty valmius, kyky tai efekti saadaan organisaation toiminnassa/toiminnalla aikaan?
 - Suhteessa ympäristöön
 - Suhteessa jäsenistöön

KTL kehittämissyklinä

Kehittämissykli/täsmennyksiä

- KTL rakentuu:
 - i. Ongelmasuuntautuvan tutkimuksen näkökulmasta
 - ii. Ratkaisukeskeisestä ”suunnittelutieteellisestä” (Design science) näkökulmasta
 - iii. Kokeilevan kehittämistutkimuksen (VTT) näkökulmasta
 - iv. Reflektiivisen evaluointitutkimuksen (itsereflektointi, itsehavainnointi) näkökulmasta
- Yksittäinen tutkimus on mahdollista tehdä myös lyhennetyn syklin mukaisesti (esim. Ongelman analysointi – ratkaisun konstruointi)
- Kehittämissyklin yhteys OODA-looppiin (observation-orientation-decision-action)

Erot ”lähisukulaisiin”

VERTAILUKOHDE	KÄYTÄNTÖSUUNTAUTUVA TUTKIMUS
<p>Perinteinen toimintatutkimus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normatiivinen lähestymistapa + joukko osallistavan kehittämisen metodeja • Ei näkemystä/teoriaa kohteesta ja sen kehityksestä 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Kognitiivinen” <i>vertailevan</i> tutkimuksen lähestymistapa + joukko tutkimuksen ja kehitystyön metodeja • Näkemys/<i>teoria kohteesta</i> ja sen (evolutiivisesta) kehityksestä
<p>Kehittävä työntutkimus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskiössä työ 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskiössä <i>organisationaalinen</i> päätöksenteko ja toiminta
<p>Design Science (Van Aken)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pyrkii tuottamaan instrumentaalisesti relevanttia tietoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyrkii tuottamaan <i>konseptuaalisesti</i>, legitimoivasti ja instrumentaalisesti relevanttia tietoa

Miten käytännöllisesti JA tieteellisesti relevantin tiedon tuottaminen on mahdollista yhdistää?

- Kommunikointi (a) käytännön yhteisöjen ja (b) tiedeyhteisön suuntaan ovat *toisistaan eroavia* mutta (meta)teoreettisesti toinen toisiinsa *kytkettävissä olevia asioita*
 - Kytkeytyminen kohdeorganisaation nykytilaan ja historiaan
 - Kytkeytyminen yleisempään tieteelliseen keskusteluun teoreettisesti ja metodologisesti
- Ehdotukseni KTL:n (meta)teoreettiseksi fokukseksi: kysymys kollektiivisen *toimijuuden (Agency)* syntymisestä, kehittymisestä, ylläpitämisestä ja uudistamisesta
- Kollektiivinen toimijuus realisoituu konkreettisten *osaamisten, kyvykkyyksien ja valmiuksien* muodossa
 - Yritys: kilpailukyky, palvelukyky jne.
 - Sotilasorganisaatio: taistelukyky, puolustuskyky, taistelutahto jne.
- Toimijuus -kysymyksen (agency) sukulaisuus johtajuuden (leadership) kysymykseen on ilmeinen

Empiiristen kenttätutkimusten ja –kokeilujen toteuttamismaastoja ja -alueita

- Sotilaskoulutuksen koko kenttä varusmieskoulutuksesta lähtien
- Sotaharjoitukset Suomessa (Uudistettu taistelutapa jne.)
- Turvallisuusalan yhteistyöharjoitukset?
- Kansainväliset sotaharjoitukset?
- Rauhanturvatoiminta
- jne.

Paljon kiitoksia huomiostanne!

Lisätietoja:

- Tapio Koivisto, FT, dosentti
- tapio.koivisto@systemics.fi
- <https://systemics.fi>
- 040 5191 626